

УДК 347.788.4

ПЛАГІАТ ЯК ОСНОВНИЙ ВИД ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА ТА СУМІЖНИХ ПРАВ. ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Студ. К.В. Салманова гр БП-1-15
Науковий керівник доц. А.А. Телестакова
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання: Мета дослідження полягає у визначенні правової природи поняття плагіату, як основного виду порушення авторського права та суміжних прав, виокремлення основних причин та шляхів подолання.

Завдання: Для досягнення поставленої мети необхідно:

- а) визначити поняття і суть плагіату, як основного виду порушення авторського права та суміжних прав;
- б) визначити основні причини поширення плагіату;
- в) виокремити основні види відповідальності за порушення авторського права та суміжних прав.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є сукупність відносин, що забезпечують правову охорону авторського права та суміжних прав. Предметом дослідження є норми авторського права, якими охороняються права авторів.

Методи та засоби дослідження. Дослідження проведено на основі системно-правового; формально-логічного та інших загальних та спеціальних методів.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Наукова новизна статті полягає в тому, що автор вперше комплексно розглядає поняття плагіату та причини його виникнення, використавши результати проведеного соціального опитування серед студентства.

Результати дослідження. Проблемами правової охорони та захисту авторських та суміжних прав у різні часи займалися такі вчені, як: Е.П. Гаврилов, О.Д. Святоцький, О.П. Сергеев та інші. У свою чергу, Дроб'язко визначає порушення авторського права як дії, спрямовані на протиправне використання об'єктів права інтелектуальної власності, що належать іншим особам, умисно вчинені особою, яка розуміє протизаконний характер цих дій, з метою отримання матеріальної вигоди.[2]

У ст. 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права» виокремлено основні види порушення авторського права, що надають підстави для судового захисту, а саме: вчинення будь-яких дій, які порушують особисті немайнові права та майнові права авторського права; піратство у сфері авторського права; плагіат; підроблення, зміна чи вилучення інформації, зокрема в електронній формі, про управління правами без дозволу суб'єктів авторського права чи особи, яка здійснює таке управління та ін.

Поширеним видом порушення авторських прав є плагіат. У науковій літературі сучасного авторського права, плагіат – це порушення немайнових (право на ім'я) та майнових (право на винагороду) прав автора, а суть плагіату полягає у «викраденні результату інтелектуальної праці» [6, с. 38].

За Законом України «Про авторське право та суміжні права» плагіат - це оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору.

Для комплексного дослідження проблематики широкого використання плагіату в Україні наведемо статистичні данні проведеного соціологічного опитування студентства нашої держави, які відповіли на ряд запитань пов'язаних з плагіатом:

1. Чи використовували Ви або ваші знайомі хоча б раз плагіат у своїх роботах? - **Так-81,5%**
2. Оцініть міру розповсюдженості та джерело найчастішого використання плагіату серед

студентів (де 1- взагалі не розповсюджено, а 5- дуже розповсюджено) – 3-3,8%; 4-10,8%; 5- 78%

3. На вашу думку, чи потрібно взагалі користуватися програмним забезпеченням яке виявляє плагіат?- **Так - 78%**

4. Чи хотіли б ви зробити перевірку на плагіат системним у вашому ВНЗ- **Ні 74%**

5. Як ви вважаєте, чи зможе використання програмного забезпечення суттєво змінити відсоток плагіату у роботах студентів? **Так-73,5%**

Вагомою проблемою є можливість вільного доступу до авторських творів та подальше їх іншими особами, адже в українському законодавстві є дозвіл користуватися авторськими творами навіть без згоди автора, вказавши джерело та ім'я автора, цитат з опублікованих творів в обсязі, виправданому поставленою метою. Проблемним питання тут є саме те, що виправданість обсягу вільного використання чужого твору в кожному конкретному випадку може бути різною і досить важко встановити наявність чи відсутність порушення у цьому відношенні.

Саме тому, велика кількість вчених вважає доцільним «законодавчо виокремити добросовісне та недобросовісне вільне використання чужих творів із встановленням відповідальності за, відповідно, недобросовісне їх використання» [1]

Юридичну основу захисту інтелектуального права в Україні, становлять: норми права закріплені в ЦК України (ст. 16, 431,432), Законі України «Про авторське право і суміжні права», (ст. 50-53). Дані нормативні акти дають широкий спектр можливостей у сфері захисту особи, авторські або суміжні права якої були порушені.

Особу, що порушила права автора чи суміжні права, може бути притягнуто до відповідальності, основними видами такої відповідальності є:

- 1) цивільно-правова відповідальність, яка реалізується через відшкодування заподіяних збитків та має компенсаційний характер;
- 2) адміністративна відповідальність, що полягає в застосуванні уповноваженими органами державної влади або їхніми посадовими особами адміністративного стягнення (штрафи, вилучення, конфіскація, відчуження тощо);
- 3) кримінальна відповідальність - ч1 Ст 176 КК України, де сумніви викликає доцільність формулювання, лише умисного порушення авторського права, натомість вітчизняні вчені пропонують, додати порушення авторського права через необережність.

Висновки. Підсумовуючи вище зазначене, а також на підставі проведеного соціологічного опитування, можна зробити висновок, що на сьогоднішній день плагіат, як один з основних видів порушення авторського права є досить нагальною проблемою в нашій державі. Саме тому, доцільним є запровадження прискореної політики адаптації українського законодавства та вітчизняних норм до міжнародних конвенцій, пов'язаних з дотриманням авторського права і суміжних прав, а також внесення відповідних змін і доповнень до власних нормативно-правових актів та прийняття нових законів у цій галузі.

Ключові слова: плагіат, авторське право, інтелектуальна власність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вахонєва Т. М. Плагіат як різновид порушення авторських прав за законодавством України [Електронний ресурс] / Т. М. Вахонєва. – Режим доступу: <http://law-property.in.ua/articles/article-3-of-the-c>.
2. Дроб'язко В. С., Дроб'язко Р. В. Право інтелектуальної власності: Навч. посібник. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 512 с.
3. Закон України « Про авторське право і суміжні права» від 26.04.2017 URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
4. Сергеев А.П. Право интеллектуальной собственности. Учебник. Издание второе, переработанное и до-полненное. – М.: «ПРОСПЕКТ», 1999. – 752 с
5. Матінченко С. Я. Інтелектуальна власність / С. Я. Матінченко // Інтелектуальна власність. – 2012. – № 1. – С. 21-23